

GODE RÅD TIL HVORDAN MAN SKRIVER ET RÅDS- NOTAT

Vejledning

Oktober 2015

(tilføjelse af punkt 5.4 i august 2024)

GODE RÅD TIL HVORDAN MAN SKRIVER ET RÅDSNOTAT

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Tlf.: +45 41 71 50 00
E-mail: kfst@kfst.dk

Vejledningen er udarbejdet af
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Oktober 2015 (*opdateret i august 2024 - kun tilføjelse af punkt 5.4*)

Formålet med denne vejledning er at give sagsbehandleren en praktisk beskrivelse af den skriftlige fremstilling i et rådsnotat.

Vejledningen er samtidig et supplement til den vejledning og de konkrete tekstforslag, som findes i rådsnotatskabelonerne for hhv. § 6-/artikel 101- og § 11-/artikel 102-sager.

Indhold

Kapitel 1	5
Generelt om sprog og form/opbygning	5
1.1 Sprog	5
1.2 Form/Opbygning	6
Kapitel 2	9
Resumé	9
2.1 Hvad er formålet med resuméet	9
2.2 Hvad skal resuméet indeholde	9
Kapitel 3	12
Indstilling/Afgørelse	12
3.1 Indstillings/afgørelsens indhold og formulering	12
3.2 Tilsagn i § 16 a-sager	13
Kapitel 4	15
Præsentation af problemstillingen i blandt andet indledningen	15
4.1 Sagsfremstilling	15
Kapitel 5	17
Præsentation af fakta i blandt andet sagsfremstillingen	17
5.1 Hvilke fakta skal præsenteres?	17
5.2 Hvordan skal fakta præsenteres?	17
5.3 Særligt om manglende/udokumenterede oplysninger	19
5.4 Den praktisk håndtering af beviser (bilag)	20
Kapitel 6	23
Vurdering	23
6.1 Hvordan bygges vurderingsafsnittet op?	23
6.2 Præsentation af den relevante jura	25
6.3 Sammenholdning af jura og fakta	30
6.4 Inddragelse af parternes høringssvar i vurderingen	31
6.5 Kommissionens høringssvar	32
6.6 Særligt om manglende/udokumenterede oplysninger	32
6.7 Vurdering/konklusion	33
Kapitel 7	36
Fortrolighed	36

Kapitel 1

Generelt om sprog og form/opbygning

1.1 Sprog

HUSK at bruge Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens Sprogmanual 2014, som findes her:
<https://kfstintra.dk/faglige-omraader/kommunikation/sprogmanual>

Anvend et klart, nøgternt og neutralt sprog. Det er vigtigt at præsentere sagen klart og nøgternt og undgå værdiladede ord og udtryk, idet det svækker fremstillingens saglighed og troværdighed.

"Don't": Von And påstår, at han har en saglig grund til at nægte levering.

"Do": Von And oplyser, at han har en saglig grund til at nægte levering.

Anvend en præcis sprogbrug. Det er vigtigt at være helt præcis i sin sprogbrug. Er der fx tale om dokumenterede oplysninger eller oplysninger, som beror på parternes skøn? Er der tale om styrelsens vurdering af de faktiske forhold, eller er der tale om dokumenterbare oplysninger herom?

"Don't": Det samlede marked for engrossalg af guld i Danmark udgør ca. 5,3 mia. kr. i 2013.

"Do": Parterne skønner, at det samlede marked for engrossalg af guld i Danmark udgør ca. 5,3 mia. kr. i 2013.

Anvend korte sætninger.

"Don't": Von And har tidligere leveret til Bjørnebanden i perioden fra februar 2004 til november 2007, men valgte herefter at stoppe leverancerne med den begrundelse, at Bjørnebanden ikke overholdt aftalen, og at Von And ikke længere ønskede at levere til forhandlere i Andeby, idet Von And selv ville sælge direkte til kunderne.

"Do": Von And har i perioden februar 2004 til november 2007 leveret til Bjørnebanden. Von And stoppede herefter leverancerne. Det skete med den begrundelse, at (1) Bjørnebanden ikke overholdt aftalen og (2) Von And ikke længere ønskede at levere til forhandlere i Andeby, men selv ville sælge direkte til kunderne.

Anvend konsekvent samme betegnelse for den samme ting eller det samme forhold. Det kunne fx være en virksomhed, et produkt eller et aftalevilkår. Varierende betegnelser kan forvirre læseren.

"Don't": Denne sag drejer sig om, hvorvidt Von And Holding A/S har misbrugt en dominerende stilling på markedet for engrossalg af guld, ved at Von And Holding har standset levering til Bjørnebanden.

"Do": Denne sag drejer sig om, hvorvidt Von And Holding A/S (herefter "Von And") har misbrugt en dominerende stilling på markedet for engrossalg af guld, ved at Von And har standset levering til Bjørnebanden.

Husk også, at vi skriver "Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen" fuldt ud første gang under et hvert afsnit med en selvstændig overskrift og herefter bare "styrelsen" i resten af afsnittet. Ved en ny overskrift starter vi forfra og skriver "Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen" fuldt ud første gang.

Undgå overflødige ord eller afsnit. Dette gøres ved løbende at gennemlæse, forkorte og forenkle.

Gør brug af punktopstillinger m.v., som skaber klarhed i teksten.

"Don't": Bjørnebanden har klaget over, at Von And har misbrugt sin dominerende stilling, indgået en ulovlig aftale med bandens konkurrenter, håndhævet faste udsalgspriser og undladt at anmelde en fusion.

"Do": Bjørnebanden har klaget over, at Von And har:

1. misbrugt sin dominerende stilling,
2. indgået en ulovlig aftale med bandens konkurrenter,
3. håndhævet faste udsalgspriser, og
4. undladt at anmelde en fusion.

Anvend **klart strukturerede argumentationsrækker**. Argumenterne kan fx præsenteres ved at anvende "For det første... For det andet ..." og "For det tredje ...", og der bør i så fald ske kursivering eller understregning af "For det første ..." for at tydeliggøre strukturen i argumentationsrækken, jf. også eksemplet nedenfor.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. juni 2013, *Konkurrencebegrænsende samordning i A-apoteket*, punkt 423-424:

"423. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen skal hertil for det første bemærke, at nærværende sag som behandlet ovenfor under afsnit 4.3.3. vedrører en vedtagelse, som kan indebære en begrænsning eller kontrol af afsætning i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2. Hvis der er tale om en vedtagelse, der har en alvorlig konkurrencebegrænsning som sit formål, jf. konkurrencelovens § 7, stk. 2, nr. 2, gælder der således allerede af denne grund en formodning for mærkbarhed.

424. For det andet er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens umiddelbare vurdering, at det primært er på detailmarkederne for apoteksforbeholdte lægemidler – og altså ikke specifikt i forhold til Uldum Apotek eller Matas – at konkurrencebegrænsningen er mærkbar."

1.2 Form/Opbygning

Anvend **nummererede afsnit og underafsnit**. Nummererede afsnit og underafsnit vil som hovedregel gøre det nemmere for læseren at "holde tråden" (jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, *CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk*, stadfæstet af KAN den 21. oktober 2014).

Anvend altid **indholdsfortegnelse** (jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, *CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk*).

Brug som det helt klare udgangspunkt rådnotatskabelonens struktur med afsnit i tre overordnede niveauer og de i indholdsfortegnelsen valgte afsnitsbetegnelser. Særligt for afsnit 4 "vurdering" kan man efter behov, og hvis det gavner læsevenligheden, opdele indholdsfortegnelsen/analysen i afsnit med flere end tre niveauer og med selvstændige underoverskrifter. Underoverskrifterne bør være fyldestgørende, således at man som læser kan danne sig et overblik over vurderingen blot ved at læse indholdsfortegnelsen.

Anvend **læsevejledninger** i de tilfælde, hvor der er tale om en længere beskrivelse af fx markedsforhold og markedsundersøgelser, eller hvor der i vurderingen indgår en lang række delelementer.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 30. august 2008, *Forbruger-Kontakts klage over Post Danmarks priser og vilkår for magasinpost*, punkt 283-284:

"283. Ved vurderingen af, om Post Danmarks pris- og rabatsystem for magasinpost har eller kan have markedsafskærmende virkninger i forhold til kunderne, foretages der af hensyn til klarheden i fremstillingen en separat vurdering af Post Danmarks priser og rabatter overfor tre kundegrupper.

284. Det drejer sig om (i) kunder, der alene tilbydes Post Danmarks generelle listepriser for selskabets 4 forskellige former for magasinpost, jf. pkt. 287-362, (ii) kunder, der tilbydes Post Danmarks generelle listepriser i kombination med Post Danmarks individuelle mængderabatter, jf. pkt. 363-376, og (iii) kunder, der tilbydes Post Danmarks individuelle prislister i kombination med individuelle mængderabatter, jf. pkt. 377-404."

Anvend **delkonklusioner og evt. opsummeringer**. Men husk at det altid skal være nøgternt og baseret på materialet i sagen.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 25. januar 2012, *Konkurrencebegrænsende samordning i ejendomsmæglerbranchen*, punkt 438-441:

"Sammenfatning vedrørende kædeinterne udmeldinger

438. Sammenfattende finder styrelsen, at der foreligger tilstrækkeligt bevis for, at alle kædeledelserne i EDC, RealMæglerne, Home, DanBolig og Nykredit Mægler – ud over indbyrdes at aftale og samordne deres forretningsstrategi over for Boliga.dk – også har sikret at strategien efterleves af deres respektive kædemedlemmer.

439. Dette er for EDC's og RealMæglernes vedkommende sket gennem vedtagelser, inden for sammenslutninger af virksomheder og for Homes, DanBoligs og Nykredit Mægleres vedkommende gennem aftaler knyttet til de bagvedliggende franchiseaftaler. For samtlige kæders vedkommende er aftalerne eller vedtagelserne udmøntet i form af opfordringer, anbefalinger eller krav fra de respektive kædeledelser til kædemedlemmerne om at efterleve den koordinerede strategi.

440. Det er styrelsens vurdering, at materialet fra kontrolundersøgelsen indeholder egentlig dokumentbevis for, at der foreligger kædeinterne vedtagelser og aftaler om at implementere den aftalte branchestrategi i forhold til Boliga.dk, og at disse beviser i øvrigt ligger ud over de krav, som ifølge retspraksis skal være opfyldt for at kunne konstatere en overtrædelse af konkurrencereglerne.

Delkonklusion vedrørende aftalebegrebet

441. Styrelsen finder,

- » at ledelsesrepræsentanterne fra EDC, Home, DanBolig, Nybolig, Estate og RealMæglerne samt ledelsesrepræsentanterne for Dansk Ejendomsmæglerforening og DSE har givet udtryk for en fælles og samstemmende vilje til at optræde på markedet på en bestemt måde, og at der dermed foreligger en aftale i konkurrencelovens forstand,
- » at der herudover foreligger en samordnet praksis i konkurrencelovens forstand, idet alle parter har deltaget i drøftelserne om en strategi i forhold til Boliga.dk, ligesom de løbende har sørget for at orientere hinanden og afpasse deres indbyrdes strategier i forhold til hinanden,
- » at alle kædelederne i EDC, RealMæglerne, Home, DanBolig og Nykredit Mæglerne – ud over indbyrdes at aftale og samordne deres forretningsstrategi over for Boliga.dk – også har sikret, at strategien efterleves af deres respektive kædemedlemmer ved at opfordre, anbefale eller stille krav til kædemedlemmerne om at efterleve den koordinerede strategi,
- » og at efterlevelse af aftalen og den samordnede praksis er sikret gennem vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder i EDC og RealMæglerne og gennem aftalevilkår, der er knyttet til de bagvedliggende franchiseaftaler i Home, DanBolig og Nykredit Mægler (Nykredit og Estate).”

Kapitel 2

Resumé

2.1 Hvad er formålet med resuméet

Resuméet henvender sig til alle, der vil have et hurtigt overblik over det centrale i afgørelsen. Det vedrører såvel journalister som advokater og virksomheder. Resuméet skal give disse læsere en lettilgængelig introduktion af rådssagen og dens vigtigste dele. Resuméet må ikke indeholde noget nyt i forhold til afgørelsen.

2.2 Hvad skal resuméet indeholde

Resuméet skal beskrive sagen på en enkel og tilgængelig måde. Det kan være nødvendigt at citere/gengive centrale kontraktvilkår/udtalelser m.v.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 25. januar 2012, *Konkurrencebegrænsende samordning i ejendomsmæglerbranchen*, punkt 1-3:

"1. Denne sag handler om, at størsteparten af ejendomsmæglerbranchen er blevet enige om at boykotte boligsøgeportalen Boliga.dk for at afskærme branchens egen boligsøgeportal, Boligsiden.dk, fra konkurrence.

2. Boliga.dk er den eneste væsentlige og jævnbyrdige konkurrent til Boligsiden.dk. Boliga.dk har siden sin indtræden på markedet i 2007 løbende taget initiativ til at offentliggøre en række data, som fx liggetider, prisudvikling og endelige salgspriser, som ikke tidligere var offentligt tilgængelige, og har dermed skabt en gennemsigtighed omkring bolighandel, som en stor del af ejendomsmæglerbranchen ikke umiddelbart har fundet rimelig og ønskværdig.

3. Ejendomsmæglerbranchen har forsøgt sig med forskellige initiativer for at undgå den øgede gennemsigtighed (nærmere omtalt under afsnit 3.4). Det er fx sket ved, at ejendomsmæglernes brancheorganisation, Dansk Ejendomsmæglerforening, og ejendomsmæglerkæderne har forsøgt at blokere for, at der kan hentes data om de udbudte ejendomme fra Boligsiden.dk og kædernes hjemmesider, selvom det af en Sø- og Handelsretsdom fra 2006 er fastslået, at det er lovligt for boligsøgeportaler at hente en række centrale oplysninger fra ejendomsmæglerkædernes hjemmesider om de ejendomme, de har til salg på internettet."

Resuméet skal altid indeholde en redegørelse for, hvad der er theory of harm ved den konkurrencebegrænsende adfærd.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, *CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk*, punkt 1-11:

"1. Denne sag vedrører brancheorganisationen for autoværksteder, Centralforeningen af Autoreparatører i Danmark ("CAD")'s, opfordringer til sammenslutningens medlemmer om at boykotte Autobutler ApS ("Autobutler")'s udbudsportal, www.autobutler.dk, for at reducere den priskonkurrence og gennemsigtighed, som Autobutlers udbudsportal tilfører branchen.

2. Autobutlers udbudsportal fungerer som et bindeled mellem forbrugerne (bilejerne) på den ene side og udbyderne (værkstederne) på den anden side ved at formidle kontakten mellem de to grupper. Via portalen formidler Autobutler, mod en kommission fra værkstedet på 5 % af værkstedsregningen til bilejerne, salg af bilreparationer og serviceeftersyn mellem værkstederne og bilejerne ("Autobutlers formidlingsydelse").

3. Konceptet bag Autobutlers udbudsportal er bygget op omkring antallet af brugere i de to grupper. Et højt antal tilmeldte værksteder gør portalen mere interessant for bilejerne, som herved nemt og hurtigt kan indhente og sammenligne tilbud fra mange forskellige værksteder, samtidig med at et højt antal aktive bilejere giver værkstederne en alternativ markedsførings- og afsætningskanal, hvor de kan byde på de opgaver, bilejerne lægger op på portalen. Autobutlers udbudsportal er derfor både afhængig af, at værkstederne tilmelder sig portalen, og at bilejerne udbyder deres reparations- og serviceopgaver via portalen.

4. Af Autobutlers hjemmeside, www.autobutler.dk, fremgår det, at bilejere kan spare 20-40 % på værkstedsregningen ved at bruge Autobutlers udbudsportal, som i dag er en e-mærket netbutik.

5. CAD har brugt opfordringerne til medlemmerne om at boykotte Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk, som et middel til at reducere den priskonkurrence, som Autobutlers udbudsportal tilfører markedet for reparation og vedligeholdelse af motorkøretøjer.

6. CAD's opfordringer til medlemmerne om at boykotte Autobutlers udbudsportal har således haft til formål at bevare status quo på markedet for reparation og vedligeholdelse af motorkøretøjer, dvs. et marked uden det prispres, som Autobutlers udbudsportal tilfører.

7. Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at CAD, ved at have opfordret sine medlemmer til at boykotte Autobutlers udbudsportal, har overtrådt forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6.

8. Sagen udspringer af en klage, indgivet af Autobutler i foråret 2012.

9. Autobutler klagede over en artikel, som var blevet bragt i Motor-magasinet, der er autobranchens uafhængige fagblad, den 16. april 2012. I artiklen skulle CAD's administrerende direktør angiveligt have opfordret sammenslutningens medlemmer til at boykotte Autobutlers udbudsportal. På den baggrund indhentedes styrelsen oplysninger i sagen.

10. De indhentede oplysninger viser, at:

- » CAD's administrerende direktør, i sin artikel i Motor-magasinet den 16. april 2012, konkret har opfordret CAD's medlemmer til at boykotte Autobutlers udbudsportal,
- » CAD's ledende organer i forlængelse heraf, på et hovedbestyrelsesmøde den 24. maj 2012, specifikt har drøftet Autobutler i forbindelse med bestyrelsens mere generelle drøftelser om at fortsætte foreningens hidtidige strategi om at opfordre medlemmerne til at fravælge udbudsportaler, og at mødereferatet herfra efterfølgende er blevet sendt ud til lokalforeningernes medlemmer, og
- » opfordringen til medlemmerne om at boykotte Autobutlers udbudsportal er gentaget i CAD's beretning for 2012, der blev udsendt ultimo september 2012, hvor CAD samtidig, og som noget nyt, tilbyder medlemmerne hjælp til at komme ud af diverse aftaler med Autobutler eller lignende hjemmesider ved at henvise medlemmerne til at kontakte CAD's advokat.

11. Det er styrelsens vurdering, at CAD herved har overtrådt konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2, jf. stk. 3."

Som udgangspunkt bør et resumé være kort (2-3 sider). Ved lange/vanskelige sager kan et længere resumé dog være relevant/nødvendigt for at give en tilstrækkelig introduktion af sagen.

Medmindre det vil øge læsbarheden, bør der som udgangspunkt ikke anvendes tabeller, figurer eller fodnoter i resuméet.

Resuméet kan eventuelt drøftes med KOM.

I § 16 a-sager skal resuméet indeholde en kortfattet begrundelse for, hvorfor det er sagligt, at styrelsen vælger at indgå en tilsagnsløsning.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. juni 2013, *Konkurrencebegrænsende vedtagelse i A-apoteket*, punkt 19-22:

"19. A-apoteket har imidlertid – efter drøftelser med Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen – tilbudt at afgive tilsagn, der imødekommer styrelsens konkurrenceretlige betænkeligheder. A-apotekets tilsagn er dog ikke udtryk for, at A-apoteket er enig i styrelsens betænkeligheder og umiddelbare konkurrenceretlige vurdering af sagen.

20. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har foretaget en helhedsvurdering af, om sagen [hensigtsmæssigt kan] afsluttes med tilsagn. Det er navnlig tillagt vægt, at der med denne tilsagnsløsning opnås et resultat, der har samme effekt på konkurrencen, som hvis styrelsen havde gennemført en påbudssag. Eksklusionen fra A-apoteket vil således ikke afholde Uldum Apotek fra at fortsætte sit samarbejde med Matas om medicinudlevering, idet tilsagnene medfører, at Uldum Apotek i økonomisk henseende bliver ligestillet med A-apotekets medlemmer.

21. Endvidere har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen noteret sig, at A-apoteket på et møde har meddelt styrelsen, at både Uldum Apotek og A-apotekets medlemmer frit kan indgå – store som små – samarbejder om etablering af medicinudleveringssteder med alle andre erhvervsdrivende uden, at det vil medføre sanktioner af nogen art fra A-apotekets side.

22. Derudover har Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen lagt vægt på, at en tilsagnsløsning er ressourcebesparende for styrelsen, idet der ikke skal tages endelig stilling til afgrænsningen af det relevante marked eller til hvorvidt A-apoteket har overtrådt konkurrencelovens § 6, herunder om der foreligger en lovlig accessorisk begrænsning."

Kapitel 3

Indstilling/Afgørelse

3.1 Indstillings/afgørelsens indhold og formulering

Ordet "Indstilling" anvendes såvel i klagepunktsmeddelelsen som i udkast til afgørelse. Først når Konkurrencerådet har truffet afgørelse i sagen ændres "Indstilling" til "Afgørelse".

Et påbud skal være **klart og umisforståeligt** og i overensstemmelse med § 16. Hvis der i en sag er sket flere overtrædelser, som kan adskilles, kan det evt. være en fordel at opdele påbuddet, så påbuddet for de enkelte dele af overtrædelserne fremstår separat.

Et påbud skal klart angive, hvad der påbydes ophævet, men den præcise grænse til lovlig adfærd behøver ikke at blive defineret. Parterne kan tillige påbydes at afstå fra aftaler, vedtagelser eller samordnet praksis, der har samme eller tilsvarende formål eller følge, som beskrevet i punkt [indsæt punkt i afgørelsen – se eksempel nedenfor i skemaet].

Det kan derudover være en fordel at påbyde, at parterne orienterer bestemte aktører om Konkurrencerådets afgørelse inden en given frist. Vær dog opmærksom på, at der gælder grænser for, hvad parterne kan forpligtes at orientere tredjemand om.

Endvidere kan det være en fordel at parterne skal **dokumentere over for styrelsen, at påbuddet er overholdt inden en given frist**. Det vil lette styrelsens muligheder for at påse overholdelsen og samtidig lette adgangen til tvangsgennemførelse

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, *CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk*, punkt 12-13:

"12. Det meddeles Centralforeningen af Autoreparatører i Danmark ("CAD"), at CAD har overtrådt forbuddet mod konkurrencebegrænsende aftaler i konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2, jf. stk. 3 ved:

» at have vedtaget en fælles, koordineret strategi om at opfordre medlemmerne til at fravælge Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk.

13. I medfør af konkurrencelovens § 6, stk. 4, jf. § 16, stk. 1 påbyder Konkurrencerådet CAD:

» straks at bringe overtrædelserne, som beskrevet i punkt 12, til ophør, såfremt dette ikke allerede er sket,

» fremover at afstå fra aftaler, vedtagelser eller samordnet praksis, der har samme eller tilsvarende formål eller følge, som beskrevet i punkt 12,

» at informere CAD's medlemmer om rådets afgørelse, og

» senest 14 hverdage fra rådets afgørelse at indsende dokumentation til rådet for, at CAD's medlemmer er blevet informeret om rådets afgørelse.

Udformningen af påbud skal overholde begrundelsespligten i forvaltningsloven. De enkelte elementer i påbuddet skal begrundes separat i afgørelsen, fx hvorfor det er nødvendigt at informere kunder/leverandører.

Hvis styrelsen vælger at indstille, at der ikke skal gives et påbud, men blot træffes afgørelse om, at konkurrenceloven har været overtrådt, bør det begrundes. Medmindre man er helt sikker på, at adfærden er ophørt, er det god ide med et påbud om, at virksomheden skal bringe den konkurrencebegrænsende adfærd til ophør inden en given frist (såfremt dette ikke allerede er sket).

Selvom en overtrædelse er dokumenteret ophørt, kan det være hensigtsmæssigt at træffe afgørelse om, at konkurrenceloven har været overtrådt. Det kan fx skyldes (i) ønsket om at klarlægge retstilstanden, (ii) risikoen for gentagelse, og/eller (iii) fordi det er hensigtsmæssigt i forhold til omverdenen (fx virksomhedens konkurrenter/kunder, som evt. måtte have et erstatningskrav). Hvis det ikke er dokumenteret, at overtrædelsen er ophørt, skrives, at parterne skal ophøre med adfærden for så vidt dette ikke allerede er sket.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 30. januar 2008, *Lokale Pengeinstitutter*, punkt 17-19:

"17. Konkurrencestyrelsen har taget LOPI's vedtægtsændring og udmelding om fremtidig adfærd til efterretning. Det er dog vigtigt at vurdere, hvorvidt LOPI's adfærd har været i strid med konkurrenceloven. Det er således ikke alene Konkurrencestyrelsens opgave at føre tilsyn med og søge at standse pågående konkurrenceovertrædelser ift. konkurrenceloven, men også at føre samme tilsyn og kontrol ift. overtrædelser der har stået på, og som bringes til ophør inden Konkurrencerådet træffer afgørelse. Ved Konkurrencerådets indgriben og offentliggørelsen af rådsnotatet jf. konkurrencelovens § 13, stk. 2, sikres endvidere lovgivningens præventive effekt.

Afgørelse

18. Det meddeles Lokale Pengeinstitutter, at konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 3, frem til 18. december 2007 er overtrådt ved foreningens vedtagelser om:

- » *at have en bestemmelse i § 3, stk. 4, i foreningens vedtægter om, at foreningens bestyrelse kan slette et medlem, hvis medlemmet eller et selskab i den koncern, hvori medlemmet eventuelt indgår, udviser manglende kollegial adfærd,*
- » *at have udstedt specifikke påtaler til foreningens medlemmer begrundet i, at medlemmernes markedsføring og ansættelse af konkurrenters medarbejdere udgør mangel på kollegial adfærd i strid med vedtægterne, og*
- » *at komme med udmeldinger til medlemskredsen om centrale konkurrenceparametre – eksempelvis i form af udmeldinger om, at det er uacceptabelt at headhunte konkurrenters medarbejdere og udmeldinger om, at man bør undlade at markedsføre sig med, at man som sparekasse er ejet af kunderne og ikke behøver at tjene penge – idet sådanne udmeldinger direkte eller indirekte opfordrer medlemmerne til at tage særligt hensyn til hinanden i deres indbyrdes konkurrence.*

19. Da Lokale Pengeinstitutter den 18. december 2007 har ændret deres vedtægter i overensstemmelse med Konkurrencestyrelsens udkast til påbud, finder styrelsen ikke anledning til at udstede påbud."

3.2 Tilsagn i § 16 a-sager

Hvis der er tale om et § 16 a-tilsagn, bør der ud over de specifikke betænkeligheder for den konkrete sag tages højde for, at forholdene kan ændre sig (fx ved at den virksomhed, der formelt har påtaget sig tilsagnet (fx et moderselskab), ikke er den samme som den, der driver de aktiviteter, som tilsagnet vedrører (fx et datterselskab). Derudover bør der tages stilling til, for hvilken periode tilsagnet skal være bindende.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. juni 2013, *Berlingske Media A/S' og JP/Politikens Hus A/S' adfærd på markedet for rettigheder til nyhedsartikler m.v.*, punkt 23:

”Det meddeles Berlingske Media A/S og JP/Politikens Hus A/S, at

- » [...]
  - » *det afgivne tilsagn med bilag imødekommer Konkurrencerådets betænkeligheder i forhold til konkurrencelovens § 11,*
  - » *Konkurrencerådet gør tilsagn med bilag bindende for parterne, jf. konkurrencelovens § 16 a, stk. 1,*
  - » *tilsagn med bilag træder i kraft med virkning fra kvartalet efter, at Konkurrencerådet træffer afgørelse i sagen, dvs. med virkning fra 3. kvartal 2013. [...],*
  - » *tilsagnet gælder tidsubegrænset med mulighed for drøftelse, jf. tilsagnets pkt. 8,*
  - » *bilag til tilsagn er gældende i fem år fra Konkurrencerådets afgørelse den 26. juni 2013.”*
-

Kapitel 4

Præsentation af problemstillingen i blandt andet indledningen

---

4.1 Sagsfremstilling

Sagsfremstillingen skal indledes med en kort og objektiv præsentation af, hvad sagen drejer sig om. Det vil typisk ske ved en kort beskrivelse af (i) hvad sagen drejer sig om og (ii) baggrunden for, at styrelsen har indledt sagen (klage, kontrolbesøg, brancheundersøgelse m.v.).

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 25. januar 2012, *Konkurrencebegrænsende samordning i ejendomsmæglerbranchen*, punkt 40-44:

"40. Denne sag handler om, hvorvidt ledelsen af de "frivillige" ejendomsmæglerkæder, EDC, Home, DanBolig, Nybolig, Estate (Nykredit Mægler) og RealMæglerne samt Dansk Ejendomsmæglerforening og repræsentanten for Danske Selvstændige Ejendomsmæglere, via deres medlemskab af Brancherådet for ejendomsomsætning har aftalt og samordnet deres adfærd i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, og stk. 3.

41. Desuden handler sagen om, hvorvidt ledelsen af de respektive kæder i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, og stk. 3, har sikret, at en aftalt branchestrategi efterleves af deres kædemedlemmer ved at udsende kædeinterne opfordringer eller krav med henblik på at koordinere medlemmernes adfærd.

42. Konkret går sagen ud på [at hvorvidt] aktørerne i ejendomsmæglerbranchen er blevet enige om at nægte en bestemt boligsøgeportal, Boliga.dk, adgang til at anvende forsidebilledet af de boliger, som mæglerne annoncerer til salg, bl.a. på egne hjemmesider og på den mægler-ejede søgeportal Boligsiden.dk.

43. Sagen startede oprindeligt med en henvendelse fra Boliga.dk om stadigt stigende problemer med at få lov til at anvende det foto, som normalt vises af en ejendom, der udbydes til salg på internettet. Efterfølgende kom det frem via omtale i dagspressen, at Boliga.dk's problemer så ud til at have rod i en fælles holdning, som branchens repræsentanter i fællesskab var nået frem til gennem drøftelser i Brancherådet, og som blev udmøntet gennem opfordringer eller krav om tilsvarende samordning inden for de seks store mæglerkæder.

44. På den baggrund gennemførte Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen en kontrolundersøgelse den 27-28. oktober 2010 hos en række udvalgte aktører i branchen, og materialet, der blev indhentet i den forbindelse, viste, at stort set hele branchen har været aktivt involveret i fælles initiativer for at forhindre Boliga.dk i at præsentere de udbudte boliger lige så attraktivt som branchens egen søgeportal, Boligsiden.dk (søgning på hhv. Boligsiden.dk og Boliga.dk viser forskellen på præsentation af boliger med og uden forsidebilleder)."

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 12. juni 2013, *Renovering af IC3-togenes Deutz motorer*, punkt 63-66:

"63. Denne sag handler om, hvorvidt den tyske motorproducent Deutz AG (Deutz), ved at nægte at levere reservedele til IC3-dieselmotorer til den danske underleverandør til DSB, Fleco ApS (Fleco), har handlet i strid med konkurrencelovens § 11 og TEUF artikel 102.

64. Sagen handler endvidere om, hvorvidt Deutz og Deutz' forhandler i Danmark, Diesel Motor Nordic A/S (DMN), har indgået en aftale om, at Deutz skal hindre parallelimport og passivt salg af reservedele fra sit forhandlernetværk, herunder Equipco B.V. i Nederlandene, til Fleco i Danmark, til brug for renoveringen af DSBs IC3-dieselmotorer, og derved har handlet i strid med konkurrencelovens § 6 og TEUF artikel 101.

65. Sagen udspringer af en henvendelse fra Fleco, som Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtog i juli 2010, hvor Fleco indledningsvist klagede over en leveringsnægtelse af reservedele fra Deutz til brug for en renoveringsopgave af DSBs IC3-tog, som Fleco skulle levere reservedele til i samarbejde med et konsortium bestående af i alt fire virksomheder.

66. På baggrund af Flecøs henvendelse foretog Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen kontrolundersøgelser i marts 2011, i samarbejde med konkurrencemyndighederne i Tyskland, Sverige og Nederlandene. Kontrolundersøgelser blev foretaget hos blandt andre Deutz og flere af Deutz' samhandelspartnere, herunder DMN og Equipco."

Kapitel 5

Præsentation af fakta i blandt andet sagsfremstillingen

5.1 Hvilke fakta skal præsenteres?

Præsenter al fakta af relevans for sagen – både fakta, der taler for og imod styrelsens indstilling. Alene dokumenter og oplysninger, der er udtrykkeligt medtaget i afgørelsen, indgår i sagen (det er fx ikke nok at referere et mødereferat i en fodnote, hvis ikke referatet er medtaget som bilag til afgørelsen; ellers er referatet ikke en del af afgørelsen). Der kan normalt ikke fra styrelsens side inddrages yderligere dokumenter eller oplysninger under en eventuel ankesag. Det er derfor vigtigt, at der nøje tages stilling til, hvad der er relevant for sagen – eller i tilfælde af en eventuel ankesag, da klager ikke er afskåret fra at inddrage yderligere dokumenter eller oplysninger i ankesagen.

5.2 Hvordan skal fakta præsenteres?

Anvend et sagligt, nøgternt og neutralt sprog. Det er med andre ord vigtigt, at styrelsen ikke giver en "farvet" beskrivelse af fakta, men at sagens fakta får lov til at tale for sig selv. Det er særligt vigtigt at være opmærksom herpå i forbindelse med beskrivelsen af markedet og af de undersøgelsesresultater, styrelsen har.

Citér centrale bestemmelser m.v. frem for at genfortælle dem. Det kan være centrale bestemmelser i fx lovregler, kontraktbestemmelser og/eller dokumenter, herunder referater, e-mails, breve m.v. Husk i den forbindelse altid at citere 100 pct. korrekt og loyalt. Det er ikke tilladt at ændre i teksten, når vi citerer – heller ikke selvom der er stavefejl el.lign. heri.

I en § 6-/artikel 101-sag bør der være citater af de dokumenter, herunder centrale kontraktbestemmelser, mødereferater, vedtægter, e-mails m.v., som skal indgå i bedømmelsen af, om der foreligger en aftale m.v. I en § 11-/artikel 102-sag bør der være citater af mødereferater, e-mails, forretningsplaner m.v., der dokumenterer virksomhedens strategi.

Det kan i nogle tilfælde betyde, at fremstillingen af fakta bliver længere. Til gengæld er det med til at sikre, at fremstillingen af fakta er neutral og ikke bliver fordrejet, ligesom sagens fakta herved får lov til at tale for sig selv.

Markér altid citater med anførselstegn og kursiveret skrift:

Aftalens formål er defineret i aftalens punkt 1: "1. Formål og navn. Med det formål at udveksle viden og erfaringer..."

Anvend præcise kildehenvisninger på alle fakta

Der skal angives præcise kildehenvisninger i tekststykker/brødtekst og fodnoter for alle fakta i sagen, således at det klart fremgår, hvorfra styrelsen har fået sine oplysninger, og præcis hvor i bilagene bevismaterialet kan læses. Det er vigtigt at være særligt opmærksom herpå, når fakta præsenteres i afsnittet med sagsfremstilling, men præcise kildehenvisninger til centralt bevismateriale bør også foretages i vurderingsafsnittet for at gøre læsningen af klagepunktmeddelelsen/udkast til afgørelse og bevismaterialet så enkel som muligt. Det samme gælder, hvis fakta præsenteres i tabeller eller figurer. Her skal det også fremgå, hvor tallene kommer fra/hvilke kilder oplysningerne baserer sig på.

Anvend tabeller/figurer

Det er ofte en fordel at præsentere fakta vedrørende markedet i tabeller eller figurer. Derved kan man vise frem for blot at beskrive fakta.

Når fakta præsenteres i tabeller/figurer, skal det

1. fremgå af en kildehenvisning i noterne, hvor oplysningerne stammer fra,
2. fremgå af noterne, hvis der er særlige oplysninger, som er nødvendige for forståelsen,
3. fremgå hvis der er oplysninger, som beror på et skøn m.v., og
4. beskrives i selve tekststykket/brødteksten, hvad tabellen/figuren viser.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 30. august 2007, *Forbruger-Kontakts klage over Post Danmarks priser og vilkår for magasinpost*:

"Tabel 5: Listepriiser for almindelig magasinpost 2005

Kr. pr. stk.	Frekvens (omdelinger pr. år)		
	4-12	13-24	over 24
Oplag (stk. pr. omdeling)			
3.000-24.999	3,75	3,65	3,55
25.000-49.999	3,60	3,50	3,40
50.000-99.999	3,45	3,35	3,25
over 100.000	3,30	3,20	3,10
+ Pris pr. kilo	23,50	22,5	21,50

Note: En A4-forsendelse, der sendes 4-12 gange om året til 25.000 modtagere pr. omdeling, koster således (uden tillægstjenester) en stykpris på 3,60 kr. pr. stk. plus 1,18 kr. pr. stk. for en vægt på 50 gram, i alt 4,78 kr. pr. stk. Vejer forsendelsen i stedet 100 gram koster den i alt 5,95 kr. pr. stk.

Kilde: Post Danmarks offentligt tilgængelige prisliste for almindelig magasinpost 2005."

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 14. maj 2008, *Lemvigh-Müllers overtagelse af Brdr. A & O Johansen*, punkt 765:

”765. Når markedet for salg af stål og metaller til professionelle i Danmark opgøres på basis af omsætningen inklusiv direkte salg udgør det i alt ca. [9-12] mia. kr., mens det udgør ca. [7-10] mia. kr. ekskl. direkte salg, såfremt markedet samtidigt afgrænses til Danmark, jf. tabel 6.1.4.3.1. På baggrund af styrelsen markedsundersøgelse skønnes det direkte salg således maksimalt at udgøre ca. [1-3] mia. kr. i modsætning til parternes skøn på mellem [3-5] mia. kr.

Tabel 4.3.4.3.3.1.: Omsætning og markedsandele for salg af stål og metaller til professionelle kunder i Danmark for 2006 (inkl. direkte salg).

Firma	Omsætning (mio. kr.)	<u>Før fusion</u>	<u>Efter fusion</u>
		Markedsandel (pct.)	Markedsandel (pct.)
LM	3.043	[25-35]	[25-35]
Sanistål	[...]	[18-23]	[18-23]
Damstahl A/S	[...]	[5-10]	[5-10]
Jørgensen & Utoft Nielsen A/S	[...]	[5-10]	[5-10]
Inox Stål Handels- Selskab A/S	[...]	[0-5]	[0-5]
EURO STEEL Dan- mark A/S ¹	[...]	[0-5]	[0-5]
Tibnor A/S ²	[...]	[0-5]	[0-5]
Andre ³ og direkte salg	[...]	[18-23]	[18-23]
I alt ⁴	[9.000 - 12.000]	100	100

¹ EURO STEEL Danmark A/S har ikke svaret på styrelsens undersøgelse, i stedet har styrelsen taget udgangspunkt i EURO STEEL Danmark A/S' regnskab for 2005/06.

² Styrelsen har taget udgangspunkt i Tibnor A/S' regnskaber.

³ Andre omfatter bl.a. Outokumpu A/S og Dacapo Steel A/S, som styrelsen ikke er i besiddelse af omsætningstal for [...]

⁴ Parternes skøn.”

5.3 Særligt om manglende/udokumenterede oplysninger

Er der oplysninger, som styrelsen ikke har kunnet få/fremskaffe?

I sagsfremstillingen skal medtages alle oplysninger af relevans for sagen. Der kan dog være oplysninger, som er relevante, men som det ikke har været muligt at indhente. I givet fald er det vigtigt, at det beskrives, hvad styrelsen har gjort for at indhente disse oplysninger, og hvorfor det ikke har været muligt at få oplysningerne, samt hvad styrelsen har gjort i stedet for. Se også afsnit 6.6 nedenfor.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 28. marts 2007, *Lokalbanksamarbejdet*, punkt 44-45:

"44. Konkurrencestyrelsen har anmodet de 7 banker i Lokalbanksamarbejdet om at oplyse, hvor stor en del af deres kunder, der har en balance over 350 mio. kr. Bankerne har heroverfor oplyst, at bankerne som udgangspunkt ikke opdeler kunderne efter balance, og at de ikke har kendskab til banker, som foretager en sådan opdeling. Efter bankernes opfattelse bliver Konkurrencestyrelsens opdeling derfor baseret på et alt for usikkert skøn, som må betegnes som betænkeligt. [9]

45. Konkurrencestyrelsen har således ikke modtaget tal fra de 7 banker i Lokalbanksamarbejdet om, hvor stor en del af deres kunder, der har en balance over 350 mio. kr."

Er der oplysninger, som er udokumenterede?

Styrelsen kan i forbindelse med informationsindsamlingen få oplysninger fra fx en klager, som er udokumenterede og bestrides af virksomheden. I givet fald må det bero på en konkret vurdering, om disse oplysninger skal medtages. Såfremt disse oplysninger er relevante for sagen, og styrelsen vurderer, at de skal medtages, kan det fx ske således:

[Klager] har oplyst, at [...].

[Virksomheden] har bestridt dette. / Det har ikke været muligt at få dette bekræftet fra anden side.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2008, *10 års eneret på dagligvaredeetailhandel i Ørestad Syd*, punkt 113:

"113. Der må i vurderingen af eneretten tages højde for ovennævnte forhold ved konsulentrapporterne. Konsulentrapporterne og de heri indeholdte fremtidsanalyser kan endvidere i sagens natur ikke give et fuldstændigt og udtømmende billede, men vil være behæftet med usikkerheder. Det er på denne baggrund nødvendigt at tage forbehold, og konsulentrapporterne kan herefter ikke uden videre lægges til grund i vurderingen af eneretten."

5.4 Den praktisk håndtering af beviser (bilag)

Generelt om bilag i afgørelsessager

Bilagene til rådsafgørelser udgør styrelsens beviser for, at der foreligger en overtrædelse af konkurrenceloven. Omfanget af bilag til en given sag hænger sammen med bevisværdien af de dokumenter, styrelsen bruger til at underbygge en given overtrædelse. Jo stærkere et bevis er, desto færre beviser vil være nødvendige for at understøtte styrelsens vurdering. Det er dog altid en god idé at medtage samtlige af de "gode" beviser i en sag.

Som det klare udgangspunkt skal dokumenter, e-mailkorrespondancer, referater, rapporter m.v. altid vedlægges i deres fulde længde. Herved sikrer styrelsen, at læseren har adgang til den fulde sammenhæng/kontekst, som det konkrete bevis indgår i. Det kan undtagelsesvist overvejes kun at medtage et uddrag af et dokument som bilag. Husk altid at gemme dokumentet i sin helhed på sagen, så det kan genfindes, hvis det senere (fx under en ankesag) problematiseres, at der kun er medtaget et uddrag i afgørelsen.

Vær generelt opmærksom på ikke at navngive bilag med oplysninger, der er fortrolige, da styrelsen i så fald vil være nødsaget til at fortroliggøre oplysningerne ved ekstern høring, og når afgørelsen bliver sendt til parten.

Beviserne i styrelsens A-sager består typisk af:

- » E-mailkorrespondancer
- » Mødereferater

- » Spørgsmål fra styrelsen og virksomheders svar herpå
- » Markedsundersøgelse(r)
- » Materiale fra en kontrolundersøgelse
- » Henvisninger til oplysninger på hjemmesider
- » Høringssvar, inkl. eventuelle bilag
- » MOB og parternes bemærninger hertil
- » Andet materiale som parten har adresseret til rådet/styrelsen

E-mailkorrespondancer og vedhæftede dokumenter

Det er vigtigt at fremlægge den fulde e-mailkorrespondance som bilag og ikke kun den seneste e-mail i korrespondancen.

Caseteamet bør udelade vedhæftninger til en e-mailkorrespondance, der indgår som bevis i sagen, hvis vedhæftningerne ikke er relevante for sagens afgørelse. Hvis en eller flere e-mails med vedhæftninger medtages i bilagssamlingen uden deres respektive vedhæftninger, er det en god idé, at caseteamet gemmer de pågældende e-mails inkl. vedhæftninger på sagen, så de kan findes frem på et senere tidspunkt, fx under forberedelsen af en efterfølgende retssag.

Mødereferater

Referater af møder mellem en sags part/parter eller tredjemand og styrelsen vedlægges kun som bilag til rådsafgørelsen, hvis styrelsen lægger vægt på oplysninger, der fremgår af mødereferaterne. Se styrelsens "Notat om notatpligt" for yderligere vejledning om, hvilke oplysninger, styrelsen har pligt til at notere.

Det er vigtigt at få parterne til at bekræfte modtagelse af alle mødereferater (med eventuelle bemærkninger), hvis de indeholder fakta – også selvom de ikke bruges som bilag til rådsafgørelsen. Referaterne kan blive relevante at fremlægge i forbindelse med skriftvekslingen i en efterfølgende retssag.

Hvis mødedeltageren eller dennes repræsentant skriftligt har bekræftet rigtigheden af oplysningerne i et mødereferat (eller har meddelt, at de ikke har bemærkninger), er det samtidig en god ide at vedlægge den e-mail, hvor mødedeltageren/repræsentanten tilkendegiver dette, sammen med referatet. Derudover kan det noteres direkte i mødereferatet, at "rigtigheden af referatets indhold er bekræftet af [mødedeltageren] den [dato]". Korrespondance mellem styrelsen og mødedeltageren om mødereferatet bør uanset mødedeltagerens tilbagemelding vedlægges for en ordens skyld.

Undlader en mødedeltager/repræsentant derimod helt at forholde sig til mødereferatets rigtighed, bør caseteamet meddele mødedeltageren/repræsentanten, at styrelsen vil lægge til grund, at parten ikke har bemærkninger til referatets indhold. En sådan e-mailkorrespondance bør på samme måde vedlægges mødereferatet i et evt. bilag.

Det forekommer, at et mødereferat ikke vedlægges som bilag til en rådsafgørelse, fordi caseteamet vurderer, at eventuelt relevante oplysninger i mødereferatet allerede fremgår af sagens øvrige (og stærkere) beviser. I denne situation kan caseteamet overveje, om der er (andre) oplysninger eller udtalelser i mødereferatet, som kan vise sig relevante at have med i sagsfremstillingen (også selvom det pågældende referat ikke er det primære bevis i sagen, men eksempelvis understøtter eller gentager et stærkere bevis).

Oplysninger eller dokumenter fra hjemmesider

Når styrelsen henviser til oplysninger på hjemmesider, skal der som udgangspunkt tages et "skærmbillede", der viser dato og indholdet på hjemmesiden, som gemmes på sagen. Det er som udgangspunkt unødvendigt at fremlægge skærmbilleder af hjemmesider som bilag til rådsafgørelsen – her vil det oftest være tilstrækkeligt at oplyse i fodnoten, hvornår hjemmesiden er besøgt, fx "Jf. <https://kfst.dk/konkurrenceforhold/> (senest besøgt 17. maj 2024)."

Bliver der i rådsafgørelsen henvist til en undersøgelse/rapport, som er fundet ved at klikke på et link på en hjemmeside, skal en kopi af undersøgelsen/rapporten i sin helhed gemmes på sagen. Som bilag til rådsafgørelsen kan styrelsen eventuelt overveje at nøjes med at vedlægge relevante uddrag af undersøgelsen/rapporten, hvis dette kan stå alene.

Husk at hjemmesider, vejledninger, vedtægter og forretningsbetingelser mv. kan ændre sig over tid. Det er derfor en god idé at sikre beviser i god tid og gemme kopier af skærmbilleder og dokumenter på sagen, inden den endelige rådsafgørelse med bilag gøres klar.

Det er ikke nødvendigt at vedlægge retspraksis, litteratur eller offentlige årsregnskaber som bilag.

Beregningstekniske bilag

Indeholder rådsafgørelsen bokse eller afsnit med komplekse beregninger eller tekniske forklaringer, kan det være en idé at udarbejde bilag til afgørelsen med illustrationer, forklaringer, mellemregninger mv., således at kun konklusionerne fremgår af rådsafgørelsen.

Systematisering og samling af bilag

Det kan efter omstændighederne være hensigtsmæssigt at pulje flere beviser i ét bilag ("samlebilag").

Hvis styrelsen har sendt en anmodning om oplysninger med hjemmel i konkurrencelovens § 17 og har modtaget svar fra parten, som ikke indeholder styrelsens spørgsmål, bør der fx udarbejdes ét samlebilag, der indeholder både spørgsmål og svar (forudsat at svarene er relevante for afgørelsen).

"KU-materiale", "mødereferater", "spørgsmål til parterne og svar" er eksempler på mulige samlebilag.

Det kan ofte være hensigtsmæssigt, at samlebilagets bevismateriale er sorteret kronologisk og eventuelt tillige opdelt efter temaer/overtrædelsestyper.

I samlebilaget kan der indsættes nye sidetal ved brug af funktionerne i Acrobat Reader. Samlebilagets sider bør altid være fortløbende nummereret, så der i klagepunktsmeddelelsen kan foretages præcise henvisninger, fx "*bilag X, [dokumentnavn], side Y*". De enkelte dokumenter i et samlebilag kan have egne sidetal, og det kan derfor være en god idé at benytte "*side X ud af Y*", således at der ikke opstår tvivl om, hvilket sidetal i bilaget, styrelsen henviser til.

Det kan desuden overvejes, om det vil være hensigtsmæssigt at samle alle sagens bilag i én pdf. Dette vil selvfølgelig afhænge af antallet af bilag og størrelsen på de enkelte bilag.

Endeligt kan det efter omstændighederne være nyttigt at udarbejde en indholdsfortegnelse til bilagssamlingen.

Kapitel 6

Vurdering

6.1 Hvordan bygges vurderingsafsnittet op?

I afsnittet "Sagsfremstilling" er afgørelsens fakta blevet præsenteret. **I vurderingsafsnittet skal de relevante regler og praksis præsenteres og sammenholdes med fakta, ligesom der skal foretages en vurdering af, om der er sket en overtrædelse.**

Vurderingsafsnittet indeholder en række elementer, som bør behandles under separate afsnit. Fx bør afgrænsningen af det relevante produktmarked, det relevante geografiske marked, samhandelspåvirkning, vurdering af selve overtrædelsen osv. behandles under separate afsnit, jf. også strukturen i rådsnotatskabelonens indholdsfortegnelse, der – som det helt klare udgangspunkt – bør følges.

Herudover kan der ofte være behov for at **opsplitte vurderingen af hvert af disse elementer/afsnit i yderligere delelementer/underafsnit.** Dette bør gøres på en læsevenlig måde ved at angive delelementerne og den rækkefølge de gennemgås i, samt med henvisning til de relevante afsnit.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 14. maj 2008, *Lemvigh-Müllers overtagelse af Brdr. A & O Johansen*, punkt 978 og 981:

"7.1.2.2 Airtours betingelserne – er de opfyldt for VVS-/VA-markedet?

978. For at koordineret adfærd kan opstå og opretholdes over tid forudsætter det ifølge retspraksis, at følgende tre kendetegn ved markedet er til stede, herefter "Airtours betingelserne":

- » Høj gennemsigtighed.
Det skal ...
- » Troværdig gengældelse
Der skal ....
- » Ingen modvægte (fravær af potentiel konkurrence og stærke kunder)
Der må ikke ...

981. I det følgende vurderes, om de tre Airtours-betingelser er opfyldt på VVS-/VA-markedet. Det skal således vurderes, om forudsætningerne for at de store grossister efter fusionen vil kunne koordinere priser og konkurrere mindre intensivt om hinandens kunder er til stede, og om det er sandsynligt at det sker. Først vurderes, hvilke skadevirkninger fusionen vil kunne have og hvordan de kan opstå, og dernæst om Airtours-betingelserne er opfyldt."

Hvert afsnit/vurdering af et element bør afsluttes med en tydelig (del)konklusion – og evt. en opsummering.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 14. maj 2008, *Lemvig-Müllers overtagelse af Brdr. A & O Johansen*, punkt 1572:

”Samlet konklusion vedr. el-markedet

1572. Det konkluderes på den baggrund, at en godkendelse af fusionen vil føre til, at den effektive konkurrence hæmmes betydeligt på el-markedet sammenlignet med en situation, hvor fusionen forbydes. Der er herved lagt vægt på, at en godkendelse af fusionen fører til:

- » At antallet af grossister med et landsdækkende net af filialer reduceres fra 3 til 2. Dermed øges risikoen for koordinering sammenlignet med, hvis fusionen ikke gennemføres.
- » At gennemsigtigheden øges. Der er kun to store grossister med en samlet markedsandel på [90-95] pct. tilbage. Det vil gøre det lettere at koordinere og koordineringen vil være mere stabil, fordi det vil være lettere at identificere afvigelser og iværksætte målrettet gengældelse sammenlignet med, hvis fusionen ikke gennemføres.
- » ....”

Hvis der ikke er foretaget en endelig afgrænsning af det relevante marked, bør det fremgå klart og det skal begrundes, hvorfor dette ikke er nødvendigt.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, *CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte Autobutlers udbudsportal*, www.autobutler.dk, punkt 118-119:

”118. På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at der kan afgrænses følgende relevante markeder, der er berørt af den adfærd, som sagen omhandler:

- (i) Det danske marked for reparation og vedligeholdelse af motorkøretøjer.
- (ii) Det danske marked for udbudsportaler, der formidler salg af bilreparationer og serviceeftersyn.

119. I denne sag er der ikke behov for at foretage en endelig afgrænsning af de relevante markeder, herunder om markederne evt. kan afgrænses snævrere end beskrevet ovenfor. Dette skyldes, at CAD’s vedtagelse og de heri indeholdte opfordringer til medlemmerne om at boykotte Autobutlers udbudsportal efter styrelsens vurdering har en sådan alvorlig konkurrencebegrænsende karakter, at vurderingen vil være den samme, uanset om markederne kan afgrænses anderledes. Dette skyldes bl.a., at CAD’s adfærd har til formål at begrænse konkurrencen, jf. afsnit 4.3.3.1 nedenfor.”

I en § 16 a-sag skal vurderingsafsnittet skrives afbalanceret, idet det er nødvendigt at tage hensyn til følgende ved formuleringen heraf:

- » Der skal være en balanceret beskrivelse af styrelsens vurdering af adfærden. Det skal på den ene side fremstå som sagligt (hjemlet), at styrelsen griber ind, og på den anden side skal det fremstå klart, at styrelsen ikke har foretaget en sådan tilbunds gående vurdering, at styrelsen kan give et påbud.
- » Det skal fremgå, hvorfor styrelsen vurderer – og på baggrund af hvilke forudsætninger – at de af parterne tilbudte tilsagn løser de betænkeligheder, som styrelsen har. Det skal fremgå, at styrelsen har lagt vægt på, at der med tilsagnsløsningen opnås den samme effekt, som hvis sagen var gennemført som en påbudssag. Ligeledes skal det fremgå, at det er tillagt vægt, at en tilsagnsløsning er blevet tilbudt tidligt i processen og er

- ressourcebesparende for styrelsen, idet der ikke skal tages endelig stilling til markedsafgrænsningen, og hvorvidt aftalen m.v. udgør en overtrædelse af konkurrencelovens § 6.
- » Der skal udtrykkeligt tages stilling til, for hvilken periode tilsagnet skal gøres bindende. Hvad enten et tilsagn gøres bindende i en begrænset periode eller tidsubegrænset, skal det være klart beskrevet, hvorfor den valgte tidsmæssige rækkevidde er hensigtsmæssig.
  - » Det skal være klart, hvorfor den valgte tidsmæssige rækkevidde af det bindende tilsagn er hensigtsmæssig.
  - » Der skal være taget højde for, at forholdene kan ændre sig.

Se nærmere afsnit 4 i meddelelse fra Kommissionen om bedste praksis ved behandlingen af konkurrencesager efter artikel 101 og 102 i TEUF.

Det er virksomhedernes egen beslutning, om de vil tilbyde tilsagn, og det er deres eget ansvar at formulere tilsagnene. Ved tilsagnsdrøftelser er der naturligvis tale om udvekslinger af ideer og formuleringer, men det er væsentligt at holde sig for øje, at det er virksomhedernes egen beslutning, om de vil tilbyde tilsagn, og hvordan de vil formulere dem.

6.2 Præsentation af den relevante jura

Som udgangspunkt skal hvert vurderingsafsnit indledes med en præsentation af **den relevante jura**. Det vil sige af de relevante regler, domspraksis, centrale dele af meddelelser og praksis fra Kommissionen, dansk administrativ praksis, teori m.v. Præsentationen skal omfatte alle relevante dele, dvs. **både regler og praksis, som taler for og imod styrelsens indstilling**. Hvis den relevante praksis ikke peger i samme retning, kan det være en god idé at kommentere dommene undervejs. Det bør således kommenteres og begrundes, hvis der er praksis, som styrelsen vælger ikke at lægge vægt på.

Husk altid at henvise til **domspraksis** som den **primære retskilde** fremfor at henvise til fx Kommissionens retningslinjer, Kommissionens meddelelser og juridisk litteratur i øvrigt. I det omfang der findes konkret praksis, skal der altså henvises hertil. Husk også, at praksis har forskellig retskildeværdi: En rådsafgørelse har lavere værdi end en kendelse fra Konkurrenceankenævnet og en afgørelse fra Konkurrenceankenævnet har lavere værdi end en dom fra Højesteret. Øvrige retskilder, herunder retningslinjer og juridisk litteratur, er sekundære retskilder i vores argumentationsrække, men skal selvfølgelig nævnes, hvor dette er relevant og underbygger den praksis, vi henviser til. Hvis der foreligger relevant praksis, så henvis til denne og ikke til fx litteraturen – ej heller selv om litteraturen selv henviser til praksis.

Ved beskrivelsen af juraen skal der **som udgangspunkt altid anvendes citater frem for genfortælling**, da det er mere præcist og uden samme risiko for fejlfortolkning.

Det bør afslutningsvis **opsummeres, hvilke kriterier, det er relevant at lægge vægt på** ved vurderingen af den relevante jura. Det kan samtidig være med til at give en tydelig struktur til den efterfølgende vurdering. Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 20. juni 1998, *Elsams el-priser i 2005 og 2006*, punkt 385 ff., og Konkurrencerådets afgørelse af 14. maj 2008, *Lemvigh-Müllers overtagelser af Brdr. A & O Johansen*, punkt 912 ff.

Anvend præcise henvisninger til lovbestemmelser, afgørelser og teori

Der skal angives præcise og konsistente henvisninger i tekststykker/brødtekst og fodnoter til alle lovbestemmelser, afgørelser og teori, som omtales i sagen, således at det klart fremgår, hvorpå vurderingen er baseret, og således at læseren let har mulighed for at finde det, der henvises til. At noget eksempelvis gælder "ifølge praksis" kan således ikke stå alene, men skal ledsages af en præcis fodnotehenvisning eller som minimum af et "som anført i afsnit [xx] ovenfor".

Man skal selvfølgelig **aldrig** henvise til præmisser m.v., som man ikke har læst, og læsningen af klagepunktsmeddelelsen/udkast til afgørelse og de hertil hørende afgørelser m.v. skal gøres så enkel som muligt.

Konkurrenceloven skrives altid fuldt ud og med lille begyndelsesbogstav, medmindre ordet – som her – starter sætningen.

Ved afgørelser truffet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen før fusionen 19. august 2010 henvises alene til "Konkurrencestyrelsen".

Ved henvisninger til EU lovbestemmelser skrives lovbestemmelsens navn altid fuldt ud den første gang og med en forkortelse i parentes, og derefter skrives lovbestemmelsens navn alene ved forkortelsen. Anvend de navne og forkortelser, der følger af oversigten nedenfor, hvori de oftest anvendte EU forordninger og meddelelser alle er medtaget.

Ved EU lovbestemmelser indsættes første gang – hvilket typisk vil være i forbindelse med rådsnotatets afsnit 4.2 om "Samhandelspåvirkning" – følgende forklarende note:

"EF-traktatens artikel 81 og 82 er blevet til henholdsvis artikel 101 og 102 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde ("TEUF"). De to sæt bestemmelser er i det væsentlige identiske. I forordninger og meddelelser vedtaget inden 1. december 2009 skal henvisninger til EF-traktatens artikel 81 og 82 forstås som henvisninger til TEUF artikel 101 og 102".

Ved afgørelser truffet af Den Europæiske Unions Domstol sondres der mellem afgørelser truffet før og efter ikrafttrædelsen af Lissabontraktaten den 1. december 2009. Før: "Retten i Første Instans" og "EF-domstolen". Efter: "Retten" og "Domstolen".

Afgørelser – såvel fra Danmark som fra EU – skrives altid med sagsnavnet i kursiv og på følgende vis i fodnoter: [instans], [dato], [sagsnavn], [punkt/side/præmis]. Eksempel: Konkurrenceankenævnets kendelse af 16. november 2012, *Dansk Ejendomsrådgiverforening m.fl. mod Konkurrencerådet*, side 10. I selve tekststykket/brødteksten skrives sagsnavnet forkortet og i kursiv på følgende vis: [sagsnavn-sagen] (fx *Boliga-sagen*), såfremt der er en fuld henvisning til afgørelsen i en fodnote.

Teori skrives (se tabellen nedenfor) altid med titlen i kursiv og på følgende vis:

Ved bøger: [Forfatter], [titel], [(udgave, år)], [side].

Eksempel: Kirsten Levinsen m.fl., *Konkurrenceloven med kommentarer*, (3. udgave 2009), side 499.

Ved artikler: [forfatter], [titel], [tidsskrift, evt. nr.], [år], [side].

Richard Whish & David Bailey, *Regulation 330/2010: The Commission's new block exemption for vertical agreements*, *Common Market Law Review* 47, 2010, side 1757-1791.

"Side", "afsnit", "punkt", "præmis" og "artikel" skrives altid helt ud.

Punktum skrives dog "pkt." og ikke "punktum": Eksempelvis "forordning nr. 1/2003, artikel 3, stk. 1, 2. pkt."

I det følgende gives en række eksempler på henvisninger til lovbestemmelser, afgørelser og teori:

Lovbestemmelser:

Danmark

- » Jf. konkurrencelovens § 6, stk. 2, nr. 1.
- » Jf. bemærkningerne til ændringen af konkurrencelovens § 1, FT 2004/2005 (1. samling), tillæg A, side 1622 ff.
- » Jf. forarbejderne til lov nr. 384 af 6. oktober 1997, FT 1996/97, tillæg A, side 3658, h. sp.
- » Jf. bkg. nr. 808 af 14. august 2009 om beregning af omsætning i konkurrenceloven, § 1, stk. 2.

EUTraktaten

- » Jf. Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (EUT 2008/C 115) ("TEUF").
- » Jf. TEUF artikel 101, stk. 1, litra a.

Forordninger

- » Jf. Rådets forordning nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 ("forordning nr. 1/2003").
- » Jf. forordning nr. 1/2003, artikel 3, stk. 1.
- » Jf. Kommissionens forordning nr. 330/2010 af 20. april 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis, artikel 4, litra a ("gruppefritagelse for vertikale aftaler").
- » Jf. gruppefritagelse for vertikale aftaler, artikel 4, litra b.
- » Jf. Kommissionens forordning nr. 1217/2010 af 14. december 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af forsknings- og udviklingsaftaler ("gruppefritagelse for F&U aftaler").
- » Jf. gruppefritagelse for F&U aftaler, artikel 4, stk. 1.
- » Jf. Kommissionens forordning nr. 1218/2010 af 14. december 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af specialiseringsaftaler ("gruppefritagelse for specialiseringsaftaler").
- » Jf. gruppefritagelse for specialiseringsaftaler, artikel 1, stk. 1, litra a.
- » Jf. Kommissionens forordning nr. 461/2010 af 27. maj 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen, artikel 1, stk. 1, litra a ("gruppefritagelse for motorkøretøjer").
- » Jf. gruppefritagelse for motorkøretøjer, artikel 1, stk. 1, litra a.
- » Jf. Kommissionens forordning nr. 316/2014 af 21. marts 2014 om anvendelse af traktatens artikel 101, stk. 3, på visse kategorier af teknologioverførselsaftaler, artikel 3, stk. 1, som berigtiget ("gruppefritagelse for teknologioverførselsaftaler").
- » Jf. gruppefritagelse for teknologioverførselsaftaler, artikel 3, stk. 1.

Meddelelser

- » Jf. Kommissionens meddelelse af 9. december 1997 om afgrænsningen af det relevante marked (1997/C 372/03) ("markedsafgrænsningsmeddelelsen").
- » Jf. markedsafgrænsningsmeddelelsen, punkt 7.
- » Jf. Kommissionens meddelelse af 27. april 2004 om retningslinjer vedrørende begrebet påvirkning af handelen i traktatens artikel 81 og 82 (2004/C 101/07) ("samhandelsmeddelelsen").
- » Jf. samhandelsmeddelelsen, punkt 52.
- » Jf. Kommissionens meddelelse af 30. august 2014 om aftaler af ringe betydning, der ikke indebærer en mærkbar begrænsning af konkurrencen i henhold til artikel 101, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (bagatelaftaler) (2014/C 291/01) ("bagatelmeddelelsen").
- » Jf. Commission staff working document on Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the De Minimis Notice, 25. juni 2014 ("guidancepapir om til formål-begrænsninger")
- » Jf. bagatelmeddelelsen, punkt 1.
- » Jf. Kommissionens meddelelse af 18. december 1978 om bedømmelse af underleveranceaftaler i forhold til artikel 85, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab (1979/C 01/02), punkt 1, ("underleveranceaftalemeddelelsen").
- » Jf. underleveranceaftalemeddelelsen, punkt 1.
- » Jf. Kommissionens meddelelse af 5. marts 2005 om konkurrencebegrænsninger, der er direkte knyttet til og nødvendige for gennemførelsen af fusioner (2005/C 56/03), punkt 1, ("meddelelse om accessoriske begrænsninger").
- » Jf. meddelelse om accessoriske begrænsninger, punkt 1.

Retningslinjer

- » Jf. Kommissionens retningslinjer af 27. april 2004 for anvendelsen af traktatens artikel 81, stk. 3 (2004/C 101/08), punkt 21 ("retningslinjer for anvendelse af TEUF artikel 101, stk. 3").
- » Jf. retningslinjer for anvendelse af TEUF artikel 101, stk. 3, punkt 21.
- » Jf. Kommissionens retningslinjer af 19. maj 2010 for vertikale begrænsninger, punkt 1 (2010/C 130/01) ("vertikale retningslinjer").
- » Jf. vertikale retningslinjer, punkt 1.
- » Jf. Kommissionens supplerende retningslinjer af 28. maj 2010 for vertikale begrænsninger i aftaler om salg og reparation af motorkøretøjer og om distribution af reservedele til motorkøretøjer (2010/C 138/05) ("supplerende retningslinjer om motorkøretøjer").
- » Jf. supplerende retningslinjer om motorkøretøjer, punkt 62.
- » Jf. Kommissionens retningslinjer af 14. januar 2011 for anvendelsen af artikel 101 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde på horisontale samarbejdsaftaler (2011/C 11/01) ("horisontale retningslinjer").
- » Jf. horisontale retningslinjer, punkt 74.
- » Jf. Kommissionens retningslinjer af 28. marts 2014 for anvendelse af EUF-traktatens artikel 101 på teknologioverførselsaftaler (2014/C 89/03) ("retningslinjer om teknologioverførselsaftaler").
- » Jf. retningslinjer om teknologioverførselsaftaler, punkt 65.
- » Jf. Kommissionens vejledning af 24. februar 2009 om Kommissionens prioritering af håndhævelsen i forbindelse med anvendelsen af EF-traktatens artikel 82 på virksomheders misbrug af dominerende stilling gennem ekskluderende adfærd, (2009/C 45/02) ("artikel 102 guidance paper").
- » Jf. artikel 102 guidance paper, punkt 13.

Afgørelser:

Danmark

- » Jf. Konkurrencestyrelsens afgørelse af 28. februar 2001 refereret på Konkurrencerådets møde 28. februar 2001, *Salgs- og leverings- betingelser for betonvarer*.
- » Jf. Konkurrencestyrelsens afgørelse refereret på Konkurrencerådets møde 28. februar 2001, *Ikke-indgrebserklæring til daka's vedtægter*.
- » Jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens afgørelse af 26. maj 2014, *Godkendelse på baggrund af en forenklet sagsbehandling af Deloittes overtagelse af aktiver og aktier i Platon A/S*.
- » Jf. Konkurrencerådets afgørelse af 26. juni 2013, *Konkurrencebegrænsende vedtagelse i A-apoteket*, punkt 469.
- » Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af 16. januar 2001, *Telia Stofa A/S mod Konkurrencerådet*, side 16.
- » Jf. Østre Landsrets dom af 4. april 2012, *Anklagemyndigheden mod Miljølaboratoriet m.fl.*, side 9.
- » Jf. Højesterets dom af 3. juni 2014, *Konkurrencerådet mod Nykredit Realkredit A/S* (UFR 2014.2663).

EU

- » Jf. Retten i Første Instans' dom af 6. oktober 1994 i sag T-83/91, *Tetra Pak II*, præmis 119.
- » Jf. Rettens dom af 29. marts 2012 i sag T-336/07, *Telefónica S.A. mod Europa-Kommissionen*, præmis 458.
- » Jf. EF-domstolens dom af 15. december 1994 i sag C-250/92, *Gøttrup-Klim m.fl. Grovvarforeninger mod Dansk Landbrugs Grovvarereselskab Amba*, præmis 1.
- » Jf. Domstolens dom af 27. marts 2012 i sag C-209/10, *Post Danmark A/S mod Konkurrencerådet*, præmis 42.
- » Jf. Kommissionens beslutning af 16. januar 1996 i sag M.623, *Kimberley-Clark/Scott Paper*, punkt 109.
- » Jf. Kommissionens beslutning af 22. juni 2011 i sag COMP/39.525, *Telekomunikacja Polska*, punkt 443.

Teori:

- » Jf. Benedikte Havskov Hansen & Christopher Kjølbj Jensen, *Udviklingen i det konkurrenceretlige aftalebegreb i EF-traktatens artikel 81(1)*, U.2007B.145, side 147.
- » Jf. Richard Whish & David Bailey, *Regulation 330/2010: The Commission's new block exemption for vertical agreements*, *Common Market Law Review* 47, 2010, side 1757-1791.
- » Jf. Rona Bar-Isaac & Matthew Sherman, *Information exchanges and the double agent: competing undertakings in vertical trading relationships*, *European Competition Law Review*, 2013, side 503.
- » Jf. Kirsten Levinsen m.fl., *Konkurrenceloven med kommentarer*, (3. udgave 2009), side 841.
- » Jf. Ivo Van Bael & Jean-françois Bellis, *Competition Law of the European Community*, (5. udgave 2011), side 378.

Fodnoter skal som det helt klare udgangspunkt kun bruges til kildehenvisninger. Egentlig tekst skal derfor stå i selve tekststykket/brødteksten.

I fodnoter indleder vi altid med at skrive "jf.", når det vi skriver i selve tekststykket/brødteksten er noget, som vi baserer på/udleder af fx en lov, dom, præmis i en dom m.v. Vi sætter omvendt ingenting foran fodnoteteksten, når fodnoten uddyber/forklarer/definerer det tekststykke, fodnoten relaterer sig til.

Eksempler med "jf.":

"Begrebet sammenslutning af virksomheder omfatter ifølge bemærkningerne "brancheorganisationer af enhver slags og enhver anden form for organiseret samarbejde mellem virksomheder."^[1]"

^[1] Jf. bemærkningerne til konkurrencelovens § 6, FT 1996/1997, tillæg A, side 3658 h. sp.

"Det er uden betydning for vurderingen af, om en virksomhed misbruger sin dominerende stilling i strid med artikel 102, at anvendelsen af bonus- eller rabatsystemer sker efter anmodning fra virksomhedens kunder."^[2]"

^[2] Jf. EF-domstolens dom af 23. maj 1978 i sag 85/76, Hoffmann-La Roche mod Kommissionen, præmis 89.

"Den dominerende virksomhed vil omvendt ikke kunne undslippe sig forbuddet mod urimelige forretningsbetingelser ved at henvise til, at forretningsbetingelsen er blevet til på initiativ af kontraktparten."^[3]"

^[3] Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af 8. maj 2007, Flex Media A/S.

Eksempler uden "jf.":

"I 2004 udstedte Kommissionen en gruppefritagelse for teknologioverførselsaftaler."^[1]"

^[1] Kommissionens forordning nr. 772/2004 af 27. april 2004 om anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af teknologioverførselsaftaler ("gruppefritagelse for teknologioverførselsaftaler").

"KAN^[2] ophævede og hjemviste KR's afgørelse."

^[2] Konkurrenceankenævnets kendelse af 8. maj 2007, Flex Media A/S.

”En særlig variant af påtvingelse af urimelige forretningsbetingelser foreligger, hvor en virksomhed med en dominerende stilling direkte eller indirekte lægger hindringer i vejen for en aftagers frie valg af forsyningskilder og samtidig låser adgangen til markedet af for andre virksomheder. Det kan fx ske ved, at den dominerende virksomhed gennem særlige vilkår (fx en ”engelsk klausul”)^[3] binder eller indlåser aftageren til at købe helt eller delvist hos den dominerende virksomhed.”

^[3] En engelsk klausul indebærer, (i) at køberen er forpligtet til at rapportere til den dominerende virksomhed, hvis køberen får et bedre tilbud fra en anden leverandør, og (ii) at køberen kun er berettiget til at acceptere et sådant bedre tilbud, hvis den dominerende virksomhed ikke kan matche tilbuddet.

6.3 Sammenholdning af jura og fakta

Når juraen i sagen er blevet præsenteret, og det klart fremgår (i) hvilke kriterier, det er relevant at lægge vægt på, og (ii) hvordan praksis på området er, skal fakta i den konkrete sag vurderes.

Det er i den forbindelse nødvendigt at **gentage eller henvise til de dele af fakta, som er centrale i forhold til vurderingen af sagen**. Dette kan naturligvis gøre sagen længere, men det kan samtidig gøre sagen mere overbevisende, når centrale aftalebestemmelser og udsagn citeres i sammenhæng med den jura, som de skal bedømmes i forhold til. Det er her (modsat sagsfremstillingen, som altid skal være objektiv) en god ide at understrege de ord/passager i citaterne, som er centrale for vurderingen, så læseren tydeligt kan se, hvad det er, vi lægger vægt på i et givent citat. Det er i den forbindelse vigtigt, at det under citatet altid fremgår, at styrelsen har understreget i dele af citatet, fx vigtige passager i en e-mailkorrespondance mellem parterne i en sag.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk, punkt 155:

”155. Strategien om specifikt at opfordre medlemmerne til at boykotte Autobutlers udbudsportal er endvidere gentaget i CAD’s beretning for 2012, udsendt ultimo september 2012, hvor CAD samtidig, og som noget nyt, tilbyder medlemmerne hjælp til at komme ud af diverse aftaler med Autobutler eller lignende hjemmesider ved at henvise medlemmerne til at kontakte CAD’s advokat. Det fremgår heraf, at:

”De fleste i autobranchen har helt sikkert bemærket, at den mest aggressive ”spiller” på markedet for udbudsportaler for tiden er Autobutler, og dels, at der hen over forsommeren har været en debat i Motormagasinet mellem CAD på den ene side, og Autobutler på den anden side, der gik på, hvilke holdninger, der bør være fremherskende. Og for endnu engang at gøre CAD’s holdning klar, så er den ganske enkelt, at værktøjerne under CAD ikke skal acceptere at lade sit gode håndværk udbyde på nettet til lavest bydende bilejer. Og som yderligere straf skal værktøjerne til og med aflevere en stor del af dækningsbidraget til Autobutler – helt og særdeles uacceptabelt. CAD skal fortsat opfordre værktøjerne til at gå langt udenom alle former for portaler, hvor der er tale om, at branchens kvalitetshåndværk bliver sat på auktion. I CAD har vi hørt mange tilkendegivelser fra medlemmerne, der beskriver sælgerne fra især Autobutler som særdeles pågående og vedholdende, og ikke tager et nej for et nej. Er der værktøjer, der behøver assistance for at komme ud af diverse aftaler og kontrakter med Autobutler eller lignende hjemmesider, så kontakt endelig CAD’s advokat på sekretariat.”

[Styrelsens understregning]”

Det er også vigtigt at **beskrive, hvis der er fakta, som ikke peger i retning af styrelsens vurdering** – og ikke mindst at redegøre for, hvorfor styrelsen har valgt ikke at lægge vægt herpå.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 14. maj 2008, *Lemvigh-Müllers overtagelse af Brdr. A & O Johansen*, punkt 607:

"607. En forklaring på denne modstrid i markedsundersøgelsens resultater kan være, at kundernes svar på, om de vil indgå aftaler om direkte salg fra producenterne i tilfælde af en vedvarende prisstigning på 5-10 pct. blandt grossisterne, afspejler, hvad kunderne ville ønske at gøre i dette tilfælde, hvis muligheden var til stede. Uoverensstemmelsen mellem vurderingen af muligheden for direkte salg og de udtrykte ønsker herom er mest udtalt for de store kunder, men gælder også i nogen grad for de små."

6.4 Inddragelse af parternes høringssvar i vurderingen

Hovedpointerne i parternes høringssvar skal oplistes som det sidste afsnit i sagsfremstillingen. Derudover skal parternes høringssvar til de enkelte dele af styrelsens vurdering også indgå som en del af vurderingsafsnittet, hvor det er relevant. Det kan være en fordel at citere centrale dele af parternes høringssvar.

Det er vigtigt at adressere parternes høringssvar, således at det klart fremgår og begrundes, hvorfor styrelsen enten er enig eller uenig i parternes høringssvar. På den måde kan parterne også se, at vi har taget stilling til de argumenter, som de har gjort gældende.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, *CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk*, punkt 63-73:

"63. CAD's bemærkninger kan overordnet grupperes således:

(i) Karakteren og omfanget af CAD's informationsudveksling

64. CAD har tilkendegivet, at CAD er uenig med styrelsen i, at CAD's informationsudveksling har karakter af en boykot, som udspringer af en vedtagelse truffet af en brancheorganisation mellem konkurrerende autoværksteder (horisontal aftale). CAD henviser særligt til, at bevismaterialet i sagen ikke dokumenterer, at CAD har opfordret sine medlemmer til at boykotte Autobutler, idet ordet "boykot" ikke fremgår af sagsmaterialet.

65. CAD's uddybende begrundelser herfor er behandlet i afsnit 4.3.3.2 (boykot og bevis herfor) og 4.3.2 (horisontal aftale) nedenfor, uden at styrelsen herved har ændret sin vurdering af CAD's adfærd. Det er dog præciseret, at der er tale om en horisontal koordinering i form af en vedtagelse truffet af en brancheforening.

66. CAD har endvidere tilkendegivet, at CAD's tilbud til medlemmerne om hjælp til at komme ud af aftaler med Autobutler ikke udgør en konkret anbefaling eller opfordring (konkurrencebegrænsende vedtagelse i strid med konkurrencelovens § 6).

67. CAD's uddybende bemærkninger til tilbuddet om advokathjælp er behandlet i afsnit 4.3.3.2 nedenfor. Som det fremgår, har styrelsen ikke ændret sin vurdering af, at CAD under de konkrete omstændigheder er gået for vidt.

(ii) CAD's informationsudveksling har hverken haft til formål eller følge at begrænse konkurrencen mærkbart.

68. CAD har overordnet gjort gældende, at CAD's adfærd i sagen ikke udgør en overtrædelse af konkurrencelovens § 6, fordi den ikke har til formål eller følge at begrænse konkurrencen. CAD henviser særligt til, at den relevante barre for, hvorvidt en given adfærd udgør en formåls-overtrædelse, er, at denne "objektivt bedømt rummer et sådant potentiale af konkurrenceskadelige virkninger, at det til imødegåelse heraf ikke er nødvendigt at påvise faktisk indtrådte skadevirkninger". CAD mener ikke, at CAD's adfærd kommer op over denne barre.

69. CAD's uddybende begrundelser herfor er behandlet i afsnit 4.3.3.3 nedenfor. Som det fremgår, er styrelsen og CAD for så vidt enige i den relevante barre, men styrelsen er ikke enig i, at CAD's adfærd ikke kommer over denne barre.

70. CAD har endvidere anført, at styrelsen mangler at redegøre for, hvorfor udveksling af faktiske, gældende priser mellem konkurrenter, som ifølge Kommissionens horisontale retningslinjer ikke har til formål at begrænse konkurrencen, har et mindre konkurrence-skadeligt potentiale end CAD's adfærd i nærværende sag.

71. CAD's uddybende bemærkninger hertil er behandlet nedenfor i afsnit 4.3.3.3, hvoraf det fremgår, at styrelsen ikke finder det relevant for vurderingen i denne sag at undersøge, hvorvidt andre former for adfærd, der ikke er til stede i denne sag, har et mindre potentiale af konkurrenceskadelige virkninger end CAD's adfærd i denne sag. Styrelsen skal ikke foretage en sådan sammenligning af, hvad der er "værst".

72. CAD har endelig anført, at styrelsen i sin vurdering af CAD's adfærd bør inddrage de faktiske, konstaterbare forhold i markedet, selvom CAD er enig med styrelsen i, at styrelsen ikke skal påvise faktiske virkninger. CAD henviser til, at faktiske, konstaterbare virkninger vil have betydning for vurderingen af adfærdens konkurrenceskadelige potentiale og dermed også for vurderingen af, hvorvidt CAD's adfærd har haft til formål at begrænse konkurrencen.

73. CAD's uddybende bemærkninger vedrørende konkurrencebegrænsende virkninger er behandlet nedenfor i afsnit 4.3.4. Det fremgår heraf, at det efter styrelsens vurdering er irrelevant for vurderingen i denne sag at påvise faktiske, konstaterbare virkninger i markedet."

Ved hvert element/delement af vurderingen bør det fremgå, om parterne – og evt. markedsaktører, som måtte være hørt – er enige eller uenige i styrelsens vurdering. Hvis parterne eller markedet ikke er enige i styrelsens vurdering, og styrelsen ikke har ændret sin vurdering, skal det fremgå hvorfor og hvad der er baggrunden for, at styrelsen opretholder sin vurdering.

6.5 Kommissionens hørings svar

Kommissionens hørings svar må ikke nævnes i afgørelsen. Tværtimod er Kommissionens udtalelser efter forordning nr. 1/2003, artikel 27, stk. 2, fortrolige og i øvrigt undtaget fra aktindsigt i medfør af Konkurrencelovens § 15 a, stk. 1. Det skal fremgå, at klagepunktsmeddelelsen har været forelagt Kommissionen, der ikke har ønsket at indlede procedure efter artikel 11, stk. 6 i rådsforordning 1/2003 (jf. afsnit 4.2 i § 6/artikel 101-skabelonen og afsnit 4.2 i § 11/artikel 102-skabelonen).

6.6 Særligt om manglende/udokumenterede oplysninger

Er der oplysninger, som styrelsen ikke har kunnet få/fremskaffe?

Det skal fremgå af sagsfremstillingen, hvis der er oplysninger af relevans for sagen, som det helt eller delvist ikke har været muligt at indhente. Dette skal også fremgå af vurderingsafsnittet, ligesom det er nødvendigt at vurdere/tage stilling til, hvad konsekvensen heraf er, og hvad styrelsen kan lægge til grund i stedet for.

Hvis det ikke har været muligt at indsamle fuldstændige oplysninger, kan det være nødvendigt at foretage et skøn.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 28. marts 2007, *Lokalbanksamarbejdet*, punkt 2:

"2. De 7 banker har som bilag b til hørings svar af 5. februar 2007 indsendt en ikke fuldstændig oversigt over kundernes placering fordelt på postnumre, hvoraf det fremgår at det samlede antal kunder i de 7 banker er ca. 139.800. Da oversigten ikke er fuldstændig vurderes det, at det samlede antal kunder reelt er over 140.000."

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 28. marts 2007, *Lokalbanksamarbejdet*, punkt 194-197:

"194. Lokalbanksamarbejdets medlemmer har i den forbindelse anført, at både bankerne i Lokalsamarbejdet samt andre banker så vidt vides ikke har oplysninger om kundernes placering i forhold til deres balance, og at en opdeling mellem små og mellemstore og store virksomheder derfor ikke kan drages uden betænkeligheder. [49]

195. Det skal heroverfor bemærkes, at det ikke bestrides, at vurderingen af, hvor grænsen mellem de nævnte virksomhedsstørrelser skal drages, nødvendigvis må bygge på et skøn. Det skyldes, at der er tale om en flydende grænse, og at begrebet små og mellemstore virksomheder varierer betydeligt i forhold til hvilken sammenhæng, begrebet benyttes i. I Kommissionens verserende sektoranalyser anvendes som nævnt en omsætningsgrænse på 10 mio. euro (ca. 75 mio. kr.) om året, mens der i Kommissionens meddelelse om definitionen af små og mellemstore virksomheder anvendes en kumulativ grænse på henholdsvis 250 ansatte og en omsætning/balance på ikke over 50/43 mio. euro (ca. 373/320 mio. kr.) om året.

196. Til brug for nærværende sag findes det rimeligt, at det foretagne skøn er konservativt, således at den flydende grænse og den usikkerhed der følger hermed alt andet lige kommer Lokalbanksamarbejdets medlemmer til gode. Endvidere må skønnet nødvendigvis afhænge af de praktiske forhold, herunder særligt i hvilket omfang bankerne har været i stand til at opdele deres kunder i forhold til omsætning, balance og antallet af ansatte.

197. Ud fra disse hensyn vurderes det, at små og mellemstore virksomheder kan defineres som virksomheder med en balance på under 350 mio. kr. Hermed er der taget hensyn til, at bankerne i Lokalbanksamarbejdet ikke er stillet anderledes end, hvad der følger af Kommissionens generelle meddelelse om små og mellemstore virksomheder. Til gengæld er grænsen draget en del over afgrænsningen i Kommissionens specifikke sektoranalyse for detailbankmarkedet, hvilket vurderes at være en fordel for Lokalbanksamarbejdets medlemmer."

6.7 Vurdering/konklusion

Ved den samlede konklusion (afsnit 4.6 i såvel § 6-/artikel 101-skabelonen som § 11-/artikel 102-skabelonen) bør der konkluderes på alle væsentlige dele af hele vurderingsafsnittet (afsnit 4).

For § 6-/artikel 101-sager betyder dette, at der skal konkluderes på følgende delproblemstillinger: (i) markedsafgrænsning, (ii) samhandelspåvirkning, (iii) virksomhedsbegrebet, (iv) aftalebegrebet, (v) formål/følge-begrænsning, (vi) mærkbarhed, (vii) fritagelse, og – hvis relevant – (viii) tilsagn.

For § 11-/artikel 102-sager betyder dette, at der skal konkluderes på følgende delproblemstillinger: (i) markedsafgrænsning, (ii) samhandelspåvirkning, (iii) virksomhedsbegrebet, (iv) dominerende stilling, (v) misbrug, (vi) objektiv begrundelse, og – hvis relevant – (vii) tilsagn.

Bemærk, at der tidligere i udkast til klagepunktsmeddelelse/rådsnotat tillige anvendes en lille konklusion (afsnit 4.3.5 i såvel § 6-/artikel 101-skabelonen som § 11-/artikel 102-skabelonen), der konkluderer specifikt på de fire delproblemstillinger, som er omhandlet i begge skabeloners afsnit 4.3. Denne lille konklusion genbruges ordret som en del af den samlede konklusion.

Se et eksempel på en samlet konklusion nedenfor:

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 26. marts 2014, CAD opfordrer medlemsværksteder til at boykotte Autobutlers udbudsportal, www.autobutler.dk, punkt 285:

"285. På baggrund af ovenstående er det Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at:

- » det relevante marked kan afgrænses til (i) det danske marked for reparation og vedligeholdelse af motorkøretøjer, og (ii) det danske marked for udbudsportaler, der formidler salg af bilreparationer og serviceeftersyn,
- » CAD's vedtagelse ikke mærkbart kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater,
- » CAD opfylder virksomhedsbegrebet,
- » der foreligger en horisontal koordinering i form af en vedtagelse truffet af CAD om at boykotte Autobutlers udbudsportal, som er blevet meldt ud til foreningens medlemmer via opfordringer om at boykotte Autobutlers formidlingsydelse via udbudsportalen www.autobutler.dk,
- » CAD's strategi om at opfordre medlemmerne til at boykotte Autobutlers udbudsportal har til formål at begrænse konkurrencen,
- » CAD's vedtagelse indeholdende opfordringer til medlemmerne i CAD om at boykotte Autobutler udgør en mærkbar konkurrencebegrænsning i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 2, jf. stk. 3, og
- » vedtagelsen ikke opfylder betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1."

I § 16 a-sager skal der som afslutning på vurderingen være et afsnit om, (1) hvorfor tilsagnet imødekommer styrelsens betænkeligheder, (2) hvorfor det er sagligt, at styrelsen vælger at indgå en tilsagnsløsning, og (3) en begrundelse for valget af den tidsmæssige udstrækning af det bindende tilsagn.

Jf. fx Konkurrencerådets afgørelse af 18. juni 2008, *Tilsagnsaftale for Biblioteksmedier A/S*, punkt 89-93:

"89. Styrelsen finder, at de af Biblioteksmedier afgivne tilsagn i tilstrækkelig grad imødekommer de konkurrencemæssige betænkeligheder, der er opregnet foran. For det første afstår Biblioteksmedier generelt fra at indgå eneretsaftaler om multimedieprodukter og film til danske biblioteker med henblik på udlån. Der vil alene kunne indgås aftale om eneret for afgrænsede kategorier af film, og der er ingen undtagelser for multimedieprodukter. De mest efterspurgte film (spillefilm, børnefilm mv.) vil normalt ikke kunne falde inden for disse undtagelser. Det er eksplicit fastslået, at der ikke kan indgås eneretsaftaler med DR og DFI.

90. Dernæst er varigheden af det (indsnævrede) antal eneretsaftaler, som Biblioteksmedier kan indgå, begrænset til 1 år, hvor aftalerne tidligere kunne være uopsigelige i 5 år. Navnlig de efterspurgte titler har ofte en levetid, der rækker over flere år. Sådanne titler vil derfor under ingen omstændigheder kunne afskærmes fra Biblioteksmediers konkurrenter ud over 12 måneder.

91. Endelig vil der ikke kunne etableres bindinger gennem aftaler, der omfatter flere titler. Aftaler, der tillægger Biblioteksmedier eneret, må kun omfatte en titel og ikke på nogen måde være betinget af forhandling af andre titler.

92. En tilsagnsløsning er hensigtsmæssig, da Biblioteksmediers tilsagn tager højde for ankenævnets bemærkninger og de hensyn, der førte til, at sagen oprindeligt blev rejst, og idet den indebærer, at markedet ikke afskærms for konkurrence.

93. På den baggrund finder styrelsen, at Biblioteksmediers tilsagn i tilstrækkeligt omfang imødekommer de anførte betænkeligheder, samt at den sag, der blev åbnet, efter at Konkurrenceankenævnet havde hjemvist den oprindelige sag, kan lukkes."

Se også Konkurrencerådets afgørelse af 23. oktober 2013, *Aftaler om omstrukturering af kædesamarbejde i Dagrofa ApS*, punkt 562-572.

Kapitel 7

Fortrolighed

Efter konkurrencelovens § 13, stk. 2, nr. 2 og 3, skal alle afgørelser efter loven som udgangspunkt offentliggøres.

Efter § 13, stk. 4 "*kan oplysninger om tekniske forhold, herunder forskning, produktionsmåder, produkter samt drifts- og forretningshemmeligheder ikke offentliggøres, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller den virksomhed, oplysningen angår. Endvidere kan oplysninger om enkelte kunders forhold i virksomheder, der er under tilsyn af Finanstilsynet, ikke offentliggøres.*"

Ved offentliggørelse af afgørelser, er det nødvendigt at tage stilling til, hvilke oplysninger i afgørelsen og bilagene, der skal fortroligholdes. Der skal således altid på sagen foreligge henholdsvis en fortrolig og den ikke-fortrolige offentliggjorte version af afgørelsen.

Ved en eventuel anke til Konkurrenceankenævnet skal ankenævnet modtage en fortrolig udgave af afgørelsen og bilagene, hvoraf det – med henvisning til de relevante bestemmelser i forvaltningsloven – fremgår, hvilke oplysninger, der er fortrolige dels parterne imellem og dels om tredjemand. Det er således nødvendigt at fremhæve de fortrolige oplysninger i dokumenterne.

Fortrolighedsmarkeringer bør foretages så tidligt som muligt i sagsgangen. På den måde bliver det lettere og hurtigere at udarbejde fortrolige dokumenter i tilfælde af en eventuel ankesag.

Da parterne under sagen har adgang til aktindsigt (og det også i disse tilfælde er nødvendigt at tage stilling til, hvilke oplysninger, der er fortrolige parterne imellem og om tredjemand), er det en øvelse, der allerede er foretaget. Det kan derfor med fordel tænkes ind i denne proces, at Konkurrenceankenævnet ved en eventuel ankesag vil have behov for de samme dokumenter med angivelse af, hvilke oplysninger, der er fortrolige.
